

Workshop »Mitbestimmung« ali »Soodločanje«: nemški model socialnega dialoga

Tretji Workshop projekta »From social dialogue to global network« je potekal 16.12.2008 v Primorskem tehnološkem parku v Šempetru pri Novi Gorici. Delavnica je imela dva ključna cilja:

- a) Kratek pregled modela (1 ura in pol) o industrijskih odnosih v Nemčiji (Mitbestimmung): udeležence je zanimalo podrobneje spoznati izvor modela, njegov razvoj v času, obliko v katerih je bil apliciran, rezultate, ki jih je dosegel in nastale krizne situacije. Nemški model je brez dvoma eden najbolj preizkušenih in znanih sistemov za vzpostavitev SOCIALNEGA DIALOGA med podjetniki in delavci.
- b) Vpeljati delovne modele EASW (European Awareness Scenario Workshop), OST (Open Space Technology) in GOPP (Goal Oriented Project Planning), katere bomo uporabili v kasnejših Workshopih, z namenom poglobitve v najučinkovitejše metodologije, ki zagotavljajo kakovost in uspešnost Socialnega Dialoga.

Predstavitve je vodil nemški sociolog Stefan Moritz, ki je udeležencem predstavil uporabo omenjenega modela v Nemčiji ter nas seznanil z njegovimi prednostmi in slabostmi.

Prisotni na Workshopu so bili:

- predstavniki sindikatov
- predstavniki dobrodelnih organizacij
- predstavniki razvojno-regionalnega sektorja
- predstavniki različnih organizacij, predstavniki podjetij

Ob koncu predstavitve je sledila splošna razprava, ki jo je začel sociolog, ki je bil na popolno razpolago za nadaljnja vprašanja in morebitne kritike na račun predstavljenega modela. Glavne obravnavane teme s strani udeležencev so bile osnovane na konkretnih vprašanjih in so se nanašale na:

- aplikacijo nemškega modela »Soodločanja« v drugih državah izven Nemčije (kako in koliko je uporabljena);
- kako pride do izraza nevtralnost izvoljenega člana s strani socialnih strank v podjetju z več kot 10.000 zaposlenimi, v katerem je polovica članov CdS-ja sestavljena iz predstavnikov delavcev;
- dolžina mandata;
- v kolikšni meri je razvita uporaba aplikacije soodločanja v majhnih in srednje velikih podjetjih v Nemčiji;
- v kolikšni meri pride v poštev socialna odgovornost s strani podjetij.

Vse udeležence je presenetil podatek, da v EU 18 od 25 držav članic že uporablja podoben model, vključno s Slovenijo, ki promovira in gosti Workshop.

Slovenski model, ki ga je opisal eden izmed prisotnih slovenskih sindikalistov na srečanju, predstavlja združenje in vpliv prejšnjega jugoslovanskega modela samouprave delavcev z vplivom nemškega modela soodločanja, kakor tudi francoskega. V vsakem podjetju sta prisotna dva samostojna kolektivna organa: svet delavcev in sindikat, ki predstavljata delavce in sklepata dogovore s predstavniki podjetij in predlagata letne plane za izobraževanje in informiranje delavcev. V zgodnjih 90ih letih so prav ti organi pripomogli k ohranitvi velikega števila podjetij, ki jim je grozila likvidacija. Predstavnike delavcev v

podjetjih z več kot 100 zaposlenimi izvoli svet delavcev, ki sodelujejo tako v nadzornem kot tudi v administrativnem svetu. So na njihovem nivoju in se ukvarjajo z zadevami v povezavi z delovnim osebjem.

Glede na nemške izkušnje se je ta model zelo dobro obnesel, navkljub nekaterim kritičnim trenutkom. Poslužujejo se ga namreč tudi podjetja, katerim omenjeni sistem ni bil zakonsko predpisan (kot na primer tuja podjetja) in ga kljub vsemu uporabljajo kot sistem industrijskih odnosov. V majhnih in srednjih podjetjih, katerim ni potrebno uporabljati tega sistema, so prav tako prisotni mehanizmi posvetovanja in predstavništva, ki ustvarjajo podoben način podjetniškega upravljanja.

Mitbestimmung zahteva prav gotovo veliko socialno odgovornost s strani podjetij, predvsem v smislu varstva dela in delavcev. Po drugi strani ima soodločanje pozitivne vplive na podjetja, ki so ga uvedla, z upoštevanjem, da se poleg regulacije, usmerjanja in reševanja konfliktov znotraj podjetja, povečuje tudi produktivnost uslužbencev, s pozitivnimi posledicami na dobiček.

Vprašanja so bila dosledna in so zahtevala jasne odgovore: zainteresirana stran ni zanemarila nobene podrobnosti oziroma želela ostati v dvomu glede omenjene tematike. Prikazane teme so pozele veliko skupnega zanimanja. S strani vseh udeležencev je bil razviden trud pri sodelovanju, poslušanju in soočenju.

Ves čas razprave je bilo prisotno zavedanje o pomembnosti dialoga: že sama tema je sugerirala zanimivo poglobitev v cilje Projekta.

Vse strani so bile zadovoljne.

Kar se tiče prihodnosti, se je nemški model Mitbestimmung izkazal za najbolj obstojno in pragmatično obliko: ne glede na kritična obdobja, je nemški produktivni sistem tudi v zadnjih letih ostal najmočnejši in najkonkurenčnejši model v smislu exporta. Čeprav ni prav pripisati modelu Mitbestimmung takšnega rezultata, je vsekakor zanesljivo dejstvo, da je pojasnitev njegovega uspeha in trdnosti v produktivnem nemškem sistemu, prav v skladnosti, s katero je bil ta model iskan in favoriziran s strani zakonodajalca. Zanimivo je dejstvo, kako zelo pomembno vlogo je imelo soodločanje v zgodovini Nemčije, predvsem v času krize: v povojnem obdobju, v obdobju stavk in kriz je bilo soodločanje vključeno v rudarsko in kovinsko predelovalno industrijo (»Montan-Mitbestimmung« - 1951) in leta 1976 tudi v vsa ostala podjetja z več kot 500 zaposlenimi. Zato bi morali podjetniki v aktualnih kritičnih trenutkih podjetij, valorizirati človeške vire in ne samo obnavljati opremo in stroje z modernejšo tehnologijo.

V prihodnosti je mogoče zaslutiti določeno splošno rešitev socialnega dialoga v evropskem ključu, s podobnim modelom in s potrebnimi inovacijami, med katerimi je tudi njegova razširitev na druge socialne akterje: networking predlagan z našim projektom.

Kakorkoli, glavna ideja tega modela kot tudi modela networkinga, ki vključuje večje število socialnih akterjev, temelji na tem, da usmerja pozornost vedno na dogovorjeno rešitev problema: če bi bila mogoča sinteza med modeli kakovostnega sistema (in kakovostnih skupin), sprejetimi na Japonskem že od samega začetka v povojnem obdobju, z nemškim modelom »soodločanja« in italijanskim modelom »uglaševanja« ter programskim pogajanjem uvedenim s strani Teritorialnih paktov (Patti Territoriali), Integracijskih teritorialnih projektov (Progetti Territoriali Integrati), Programskih območnih sporazumov (Intese Programmatiche d'Area - IPA) in tako dalje, bi prišli do paradigme, ki je zelo blizu modela, katerega želi naš Projekt promovirati in eksperimentirati.

Tri metode, ki jih je predstavil sociolog Stefan Moritz, ki so: EASW (EUROPEAN AWARENESS SCENARIO WORKSHOP), OST (OPEN SPACE TECHNOLOGY) in GOPP (GOAL ORIENTED PROJECT), kažejo na odprt socialni dialog s pozornostjo usmerjeno na

rezultate, vpletenost največjega možnega števila socialnih akterjev v procesih »interpretacije«, »vizije« in »odločitve«.